Giải pháp nâng cao chất lượng công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên Việt Nam hiện nay

TS NGUYỄN HẢI YẾN
Học viện Ngân hàng; Email: haiyen.604637@gmail.com

Tóm tắt: *Trên cơ sở nhận thức vị trí, vai trò của công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên và thực trạng của công tác này, bài viết đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên hiện nay.*
Từ khóa: *giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh; sinh viên.*

Tư tưởng đạo đức và tấm gương mẫu mực về thực hành đạo đức cách mạng của Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô giá của Đảng và nhân dân ta, là tấm gương sáng ngời để mọi người Việt Nam học tập và noi theo. Đảng Cộng sản Việt Nam luôn đề cao tầm quan trọng đặc biệt của tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh và coi đó là nền tảng tinh thần vững chắc cho quá trình hoàn thiện nhân cách của các thế hệ con người Việt Nam, nhất là thanh niên - sinh viên vì họ là những người chủ tương lai của nước nhà.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên nhằm trang bị cho họ về thế giới quan duy vật, nhân sinh quan cộng sản chủ nghĩa và phương pháp luận biện chứng, giúp họ nhận thức đúng về vai trò của mình, từ đó có tư tưởng, hành động cách mạng tiến công, từng bước hình thành, hoàn thiện và phát triển toàn diện nhân cách con người mới xã hội chủ nghĩa. Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh sẽ giúp cho mỗi sinh viên nhận thức sâu sắc hơn về những nội dung cơ bản, giá trị to lớn của tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, từ đó mỗi sinh viên nâng cao được ý thức, vai trò, trách nhiệm của mình đối với các nhiệm vụ được giao. Tuy nhiên, trong thực tế, việc giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên hiện nay vẫn còn những bất cập như: Việc xây dựng kế hoạch học tập và làm theo đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên còn chung chung, chưa sát với nhiệm vụ chính của sinh viên, còn nặng về hình thức cho đủ số lượng. Việc tổ chức các hoạt động nhằm giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên chưa thật sự thường xuyên, chưa đa dạng và phong phú. Kinh phí đầu tư cho các hoạt động còn hạn hẹp. Công tác kiểm tra, giám sát, tổng kết, biểu dương, khen thưởng hoạt động giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên thông qua các cuộc vận động chưa thường xuyên, còn chậm. Trong quá trình giảng dạy, một số thầy cô cho rằng việc giáo dục đạo đức nói chung và đạo đức Hồ Chí Minh nói riêng không phải thuộc nội dung môn mình giảng nên chưa có sự lồng ghép nội dung giáo dục đạo đức vào bài giảng. Một số sinh viên thiếu ý thức tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, nhận thức chưa đúng đắn về mục đích, lý tưởng sống, không phát huy được tính chủ động, sáng tạo của tuổi trẻ, chưa tích cực, tự giác trong học tập và rèn luyện, có tâm lý ỷ lại, dựa dẫm vào cha mẹ, dễ rơi vào các tệ nạn xã hội... Những hạn chế, bất cập trên không chỉ làm giảm chất lượng giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên mà còn ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo nói chung của mỗi nhà trường và xã hội. Thực tế đó đặt ra yêu cầu cấp thiết cần phải có hệ thống giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên hiện nay.

Để có thể thực hiện được mục tiêu giáo dục toàn diện cho sinh viên, đặc biệt là giáo dục đạo đức nói chung, đạo đức Hồ Chí Minh nói riêng, cần thực hiện các giải pháp sau:

Thứ nhất, phát huy sức mạnh tổng hợp của các chủ thể tham gia giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên

Nâng cao nhận thức và phát huy vai trò, trách

nhiệm của Đảng ủy, Ban Giám đốc (Ban giám hiệu) các trường. Đảng ủy, Ban Giám đốc (Ban Giám hiệu) cần xác định đầy đủ vai trò, trách nhiệm của mình trong thực hiện việc lãnh đạo, chỉ đạo giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên. Đảng ủy, Ban giám đốc (Ban Giám hiệu) cần chú trọng tiến hành sơ kết, tổng kết nghiêm túc và tiếp tục quán triệt, triển khai thực hiện các nghị quyết, chỉ chị của Đảng về đẩy mạnh học tập tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Cần khắc phục tư tưởng coi trọng chuyên môn, nghiệp vụ, coi nhẹ việc giáo dục đạo đức. Kiên quyết đấu tranh, phê phán với các quan điểm, thái độ thờ ơ với việc giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên ở một bộ phận cán bộ giảng viên và sinh viên.

Phát huy vai trò, trách nhiệm của cán bộ, giảng viên: Để giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên đạt kết quả, cần phát huy vai trò của cán bộ, giảng viên, nhất là giảng viên lý luận chính trị, đặc biệt là giảng viên môn tư tưởng Hồ Chí Minh, cần tiến hành đánh giá toàn diện chất lượng, số lượng, trình độ của đội ngũ cán bộ, giảng viên, từ đó có biện pháp tác động phù hợp. Trong quá trình tuyển chọn cán bộ, giảng viên, bên cạnh yêu cầu về tri thức, phương pháp, năng lực chuyên môn còn yêu cầu về phẩm chất đạo đức, nhân cách, bản lĩnh chính trị vững vàng, trách nhiệm xã hội. Đồng thời, tăng cường bồi dưỡng về ngoại ngữ, tin học, phương pháp sư phạm, khả năng truyền thụ… từ đó giúp giảng viên chủ công nghệ dạy học, gắn lý luận với thực tiễn trong quá trình giảng dạy.

Phát huy tính năng động, sáng tạo, tiên phong của Đoàn thanh niên và Hội sinh viên: Bản thân cán bộ Đoàn thanh niên, Hội sinh viên cần phải nâng cao nhận thức về vai trò và trách nhiệm của cán bộ Đoàn, Hội trong công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên. Nâng cao phẩm chất đạo đức, bản lĩnh chính trị và năng lực tổ chức, hoạt động của mình để nắm bắt những tư tưởng, tình cảm, nhu cầu và khát vọng của đoàn viên đúng và nhanh nhất. Đồng thời, cần có những giải pháp để định hướng, giáo dục, rèn luyện cho sinh viên theo xu hướng tích cực. Đoàn thanh niên, Hội sinh viên cần có những nội dung và phương pháp, hình thức giáo dục phong phú, sinh động, không nên mang nặng ý nghĩa tuyên truyền, cổ động mà đi vào hiệu quả thiết thực trong đời sống.

Phát huy vai trò chủ động, tích cực, sáng tạo, tự nguyện, tự giác của sinh viên với tư cách là chủ thể tự giáo dục đạo đức: Để có được năng lực nhận thức, đánh giá và hành động theo đạo đức cách mạng, sinh viên phải có bản lĩnh và kiên quyết đấu tranh với những thói hư, tật xấu của bản thân, không ngừng học tập và rèn luyện, trau dồi phẩm chất đạo đức tốt đẹp. Điều đó, đòi hỏi sinh viên nêu cao tinh thần tự rèn luyện, tự học tập. Mỗi sinh viên cần có ý thức tự học, tự đọc, thường xuyên trau dồi tri thức bằng nhiều hình thức và phương pháp khác nhau. Đồng thời, sinh viên phải thực hiện nghiêm túc nội quy, quy định của trường, lớp, nghiêm túc trong học tập và thi cử, có thái độ tôn trọng, đúng mực với thầy cô và mọi người. Sinh viên cần tích cực tham gia các hoạt động phong trào của Đoàn thanh niên, Hội sinh viên, các câu lạc bộ sinh viên, các hoạt động thể dục, thể thao, văn nghệ, các hoạt động tình nguyện và các hoạt động xã hội khác. Thông qua những hoạt động này, sinh viên có cơ hội và điều kiện để hoàn thiện nhân cách và bồi dưỡng thêm các phẩm chất đạo đức cách mạng.

Thứ hai, đổi mới nội dung, chất lượng giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên thông qua các môn học lý luận chính trị, nhất là môn Tư tưởng Hồ Chí Minh

Nâng cao hiệu quả của việc học tập và giảng dạy môn Tư tưởng Hồ Chí Minh.

Xuất phát từ vị trí, vai trò của môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh, có thể thấy rằng, việc nâng cao hiệu quả học tập và giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh hiện nay có ý nghĩa hết sức quan trọng.

Về phía giảng viên: Phải nhận thức đúng về giá trị lý luận, khoa học và ý nghĩa sâu sắc của môn học này. Từ đó, xây dựng tình cảm, động cơ đúng đắn cho sinh viên trong quá trình học tập. Giảng viên cần thường xuyên trau dồi, tích lũy thêm kiến thức để bài giảng phong phú, sinh động; chú trọng khai thác nội dung đạo đức Hồ Chí Minh qua từng chương của môn học ở những khía cạnh phù hợp, tránh chung chung, quá lạm dụng khiến sinh viên khó nắm bắt các nội dung chính. Giảng viên nên kết hợp phương pháp thuyết trình với nêu vấn đề, vấn đáp và đối thoại. Tích cực ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy và khai thác hình ảnh, tư liệu về thân thế, sự nghiệp của Hồ Chí Minh để giúp cho bài

giảng trở nên sinh động, hấp dẫn, trực quan, tạo hứng thú cho người học.

Về phía nhà trường: Phải luôn tạo mọi điều kiện thuận lợi cho đội ngũ giảng viên giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh được học tập các chuyên đề, nâng cao trình độ kết hợp với việc đi thực tế, khảo sát ở cơ sở để từ đó có kiến thức thực tế và sự sáng tạo trong giảng dạy. Nhà trường cần tạo mọi điều kiện để giảng viên được bồi dưỡng, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn, thực hiện nghiên cứu khoa học, khai thác các phương tiện hiện đại nhằm hỗ trợ hoạt động giảng dạy. Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, các loại sách, giáo trình, tài liệu tham khảo cho môn Tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt cần bổ sung thêm các băng tư liệu về Chủ tịch Hồ Chí Minh để chiếu cho sinh viên xem.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh kết hợp với giáo dục lý tưởng cách mạng; giáo dục truyền thống dân tộc; giáo dục quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho sinh viên.

Để nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên cần kết hợp giáo dục lý tưởng cách mạng; giáo dục truyền thống dân tộc; giáo dục chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Bởi vì, khi sinh viên nắm vững quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, xác định được mục tiêu, lý tưởng sống cao đẹp, hiểu rõ và tự hào về những giá trị truyền thống dân tộc sẽ giúp sinh viên hình thành niềm tin và ý chí tu dưỡng, rèn luyện, thực hành các chuẩn mực đạo đức cách mạng.

Gắn nội dung giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh với thực hành đạo đức để phát triển nhân cách của sinh viên.

Việc tu dưỡng đạo đức phải được thực hiện trong hoạt động thực tiễn. Điều này đặt ra yêu cầu trong công tác giáo dục đạo đức cho sinh viên phải gắn giữa lý luận và thực tiễn, học đi đôi với hành, nói đi đôi với làm. Nhà trường cần tạo mọi điều kiện để sinh viên được thực hành, áp dụng những tri thức về đạo đức, những điều đã biết, đã học vào trong cuộc sống của mình. Qua các hoạt động thực tiễn, sinh viên có thể kiểm chứng, đánh giá những nội dung đạo đức, biến nó thành hành vi đạo đức của bản thân. Để tạo ra môi trường thực hành đạo đức cho sinh viên cần phát huy vai trò của các chủ thể giáo dục, nhất là Đảng ủy, Ban Giám đốc (Ban giám hiệu), Đoàn thanh niên, Hội sinh viên. Cần tổ chức nhiều hoạt động với nhiều hình thức đa dạng, phong phú có tính giáo dục cao như: các hoạt động thiện nguyện, hoạt động xã hội, hoạt động thể dục, thể thao, hoạt động thi đua trong trường, lớp....

Thứ ba, đa dạng hóa các phương pháp giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh trông qua các hoạt động Đoàn, Hội và các hoạt động ngoại khóa khác.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh thông qua các hoạt động Đoàn, Hội: Đoàn thanh niên, Hội sinh viên cần tiếp tục duy trì và đẩy mạnh các hoạt động như: gắn giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên qua các phong trào "Sinh viên lập nghiệp, tuổi trẻ giữ nước", "Thanh niên tình nguyện", "Ngày chủ nhật xanh", "Hiến máu nhân đạo", "Đền ơn đáp nghĩa", "Uống nước nhớ nguồn"... Tích cực thực hiện cuộc vận động "Tuổi trẻ học tập và làm theo lời Bác"; "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh"; biểu dương tôn vinh "Sinh viên làm theo lời Bác"; xây dựng tủ sách "Tuổi trẻ học tập và làm theo lời Bác", tổ chức cho sinh viên viết "Nhật ký học tập và làm theo lời Bác"; Tiếp tục tổ chức học tập, quán triệt các nghị quyết của Đảng, của Đoàn; tổ chức các cuộc thi tìm hiểu học tập các môn lý luận chính trị; Tiếp tục triển khai có hiệu quả Chỉ thị số 42-CT/TW về tăng cường công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2012 - 2030. Bên cạnh những câu lạc bộ tình nguyện, Đoàn thanh niên, Hội sinh viên cần thành lập thêm nhiều câu lạc bộ học tập, nghiên cứu khoa học là nơi để sinh viên học hỏi, giúp đỡ, tháo gỡ những khó khăn. Tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao cho sinh viên chào mừng các hoạt động chính trị trọng tâm, chào mừng các ngày lễ lớn của đất nước.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh thông qua các hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm: ngoài các hoạt động trong lớp học, sinh viên cần tham gia các hoạt động ngoại khóa, các buổi đi thăm quan thực tế gắn liền với những địa danh, những sự kiện lịch sử, nhân chứng lịch sử. Các hoạt động này sẽ giúp sinh viên hiểu rõ hơn về cuộc đời, sự nghiệp, tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Những kiến thức được

tiếp thu trên lớp học có cơ hội được áp dụng vào thực tế, đồng thời tạo hứng thú, say mê học tập cho sinh viên.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên thông qua các phương tiện thông tin đại chúng và truyền thông xã hội (đài phát thanh, truyền hình, Internet, mạng xã hội...): Các phương tiện truyền thông đại chúng có công nghệ hiện đại và luôn đổi mới, phù hợp với sự phát triển xã hội và tâm lý của sinh viên. Những nội dung truyền tải trên các phương tiện thông tin đại chúng được cập nhật liên tục, thấm thấu và tương tác cao, không chỉ tác động một lần mà có khả năng tác động nhiều lần, liên tục đến sinh viên. Hiện nay, mỗi sinh viên đều có một vài phương tiện công nghệ nghe - nhìn hiện đại, nên họ dễ dàng tiếp cận với các thông tin. Do đó, giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên qua truyền thông đại chúng là một hình thức giáo dục cần thiết, đáp ứng nhu cầu phát triển ngày càng cao của xã hội trong thời đại công nghệ.

Giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh thông qua việc xây dựng và phát huy những tấm gương đạo đức.

Biện pháp thông qua tấm gương đạo đức điển hình là cơ sở để thúc đẩy cái tốt, cái đẹp phát triển, sinh viên sẽ rút ra được nhiều bài học quý báu từ cuộc đời, tư tưởng, sự nghiệp của Hồ Chí Minh, đồng thời chính những cái tốt, cái đẹp đó sẽ lại đẩy lùi cái xấu, cái ác đi. Những tấm gương đạo đức điển hình ngay tại trường, tại lớp sẽ là tấm gương thực tế sinh động để mọi người học tập, noi theo. Hơn nữa biện pháp này cũng tác động trở lại tới chính những nhân tố đó, làm cho họ cũng phải luôn phấn đấu tu dưỡng tốt từ đó càng thúc đẩy phong trào đi lên.

Tăng cường kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên.

Về phía gia đình: Phải nêu cao tính gương mẫu của ông bà, cha mẹ đối với con em mình trong tất cả các hoạt động. Gia đình cần phải có nhận thức đúng về tầm quan trọng của việc dành thời gian chăm sóc, tạo dựng được môi trường giáo dục tốt, có nề nếp kỷ cương cho con cái. Gia đình cần kịp thời khuyến khích những hành vi đạo đức tốt và uốn nắn những hành vi lệch chuẩn đạo đức của sinh viên, nhằm giúp đỡ sinh viên khắc phục những nhận thức, hành vi đạo đức chưa đúng; góp phần định hướng cho sinh viên những quan niệm, niềm tin và hành vi đạo đức đúng đắn.

Về phía nhà trường: Phải chú trọng công tác giáo dục đạo đức bên cạnh các nhiệm vụ đào tạo khác. Phối hợp chặt chẽ với chính quyền và các tổ chức, đoàn thể ở địa phương và nhất là gia đình của sinh viên trong công tác giáo dục đạo đức. Cần có hình thức thích hợp thường xuyên liên hệ với gia đình sinh viên để thông báo tình hình học tập và rèn luyện của họ tại trường.

Về phía xã hội: Xây dựng môi trường xã hội trong sạch, lành mạnh, mang tính nhân văn thì nhân cách và đạo đức của sinh viên mới được phát triển đúng hướng. Tập trung đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục vận động toàn xã hội nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm trong công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên. Đẩy mạnh phong trào xây dựng đời sống văn hóa, nếp sống mới văn minh. Đẩy mạnh công tác phòng, chống tội phạm và các tệ nạn xã hội trong sinh viên.

Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, đánh giá, tổng kết công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên.

Công tác kiểm tra, giám sát phải được tiến hành thường xuyên, liên tục, không cứng nhắc và nặng nề hành chính hóa để tránh tình trạng đối phó, phô trương, không đi vào thực chất. Kiểm tra, giám sát phải được thực hiện trong tất cả các khâu, các bước, các hoạt động trong công tác giáo dục đạo đức Hồ Chí Minh cho sinh viên. Qua kiểm tra, giám sát, tổng kết, rút kinh nghiệm, sẽ phát hiện được người tốt, việc tốt, cách làm hay để kịp thời biểu dương, nhân rộng và chấn chỉnh lại những chỗ, những khâu làm chưa tốt, hiệu quả chưa cao./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Thị Kim Dung (2016), *Giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho thế hệ trẻ hiện nay theo tư tưởng, tấm gương Hồ Chí Minh* (tuyển chọn và biên soạn), Nxb. Thông tin và Truyền thông, Hà Nội.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2008), *Nghị quyết số 25-NQ/TW về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với thanh niên"*, Hà Nội.

3. Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ (2007), "*Hồ Chí Minh về giáo dục, bồi dưỡng thanh niên, thiếu niên và nhi đồng - Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*", Nxb. Lao động xã hội, Hà Nội.